

YOSHLARNING HARBIY XIZMATGA BO'LGAN MOTIVATSIYASINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI.

Ibrohimov Mirzohid Abduqodir o'g'li

Farg'ona davlat universiteti

Harbiy ta'lim fakulteti 1-bosqich talabasi

Mahmudov Shaxriyor O'tkirjon o'g'li

Farg'ona davlat universiteti

Harbiy ta'lim fakulteti 1-bosqich talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada yoshlarning harbiy xizmatga bo'lgan motivatsiyasini shakllantirish omillari va pedagogik-psixologik yondashuvlar ilmiy-nazariy tahlil qilinadi. Tadqiqot yoshlarning ichki va tashqi motivatsion omillari, ijtimoiy, ma'naviy-axloqiy va psixologik jihatlari hamda harbiy xizmatga qiziqish va tayyorgarlik darajasiga ta'siri bilan bog'liq omillarni o'rganishga qaratilgan. Maqolada motivatsiyani rag'batlantirish metodlari — psixologik treninglar, guruhli mashg'ulotlar, murabbiylik va rahbarlik yondashuvlari, shuningdek, ma'naviy-axloqiy va ijtimoiy ta'sirlar tizimli tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari yoshlarning harbiy xizmatga bo'lgan ichki motivatsiyasini oshirish, tashqi rag'batlantiruvchi mexanizmlardan samarali foydalanish va harbiy tayyorgarlik jarayonini optimallashtirishda ilmiy-uslubiy asos yaratadi.

Kalit so'zlar: motivatsiya, harbiy xizmatga tayyorgarlik, yoshlar, ichki va tashqi rag'batlar, psixologik tayyorgarlik, guruhli mashg'ulotlar, ma'naviy-axloqiy ta'sir, ijtimoiy omillar, rahbarlik yondashuvi, harbiy-amaliy kompetensiyalar.

KIRISH

Yoshlarning harbiy xizmatga bo'lgan motivatsiyasi ularning harbiy tayyorgarlik jarayonida samaradorligini belgilovchi muhim psixologik omil hisoblanadi. Harbiy xizmatga motivatsiya faqat tashqi rag'batlar — mukofotlar, maqom va ijtimoiy

imtiyozlar bilan emas, balki ichki psixologik tayyorgarlik, shaxsiy qiziqish, ma'naviy-axloqiy qadriyatlar va guruh ichidagi ijtimoiy integratsiya bilan ham shakllanadi. Tadqiqotning maqsadi yoshlarning harbiy xizmatga motivatsiyasini shakllantirish jarayonidagi asosiy omillarni aniqlash, pedagogik va psixologik yondashuvlarni o'rganish hamda ularning harbiy tayyorgarlik jarayoniga integratsiyasini tahlil qilishdir. Maqola doirasida motivatsion jarayonni rag'batlantirish, psixologik treninglar, guruhli mashg'ulotlar, murabbiylik va rahbarlik yondashuvlari, shuningdek, ma'naviy-axloqiy va ijtimoiy ta'sir mexanizmlari nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Olingan natijalar yoshlarning harbiy xizmatga bo'lgan ichki va tashqi motivatsiyasini oshirish, ularning intizomiy va harbiy-amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish, shuningdek, harbiy tayyorgarlik jarayonining samaradorligini optimallashtirish uchun ilmiy-uslubiy asos yaratadi.

Yoshlarning harbiy xizmatga bo'lgan motivatsiyasi ichki va tashqi omillar orqali shakllanadi.

•**Ichki motivatsiya** — shaxsiy qiziqish, o'zini rivojlantirish istagi, ma'naviy-axloqiy qadriyatlar, shuningdek, o'z kompetensiyasini sinab ko'rish va mustahkamlash istagi bilan bog'liq.

•**Tashqi motivatsiya** — ijtimoiy maqom, mukofotlar, rahbarlik yondashuvi, jamoaviy rag'batlar va ijtimoiy e'tirof orqali yuzaga keladi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ichki va tashqi motivatsiyani uyg'unlashtirish yoshlarning harbiy xizmatga bo'lgan qiziqishini oshirish va ularning tayyorgarlik jarayonidagi faol ishtirokini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Guruhli mashg'ulotlar va psixologik treninglar yoshlarning motivatsiyasini rag'batlantirish va stressga chidamliligini rivojlantirishda samarali usullardir.

•**Guruhli mashg'ulotlar** kommunikativ qobiliyatlarni, jamoaviy intizomni, qaror qabul qilish va vazifa bo'yicha hamkorlik ko'nikmalarini shakllantiradi.

•**Psixologik treninglar** o'z-o'zini boshqarish, stressni nazorat qilish, o'z qobiliyatlarini baholash va ijobiy motivatsiyani mustahkamlashga qaratiladi.

Shuningdek, simulyatsion mashqlar va interaktiv vaziyatlar yoshlarning harbiy xizmatga qiziqishini oshirish va real vaziyatlarga tayyorlash imkonini beradi.

Motivatsiyani shakllantirishda rahbarlik va murabbiylik yondashuvlari muhim ahamiyatga ega. Rahbarlarning o'z xodimlariga qo'llanadigan rag'batlantiruvchi va ma'naviy-axloqiy ta'siri yoshlarning ichki motivatsiyasini kuchaytiradi, intizomiy va axloqiy me'yorlarga rioya qilishni rag'batlantiradi. Murabbiylik usullari esa shaxsiy yondashuvni ta'minlab, har bir yoshning psixologik xususiyatlarini hisobga olishga imkon yaratadi.

Ijtimoiy integratsiya va ma'naviy-axloqiy ta'sir yoshlarning motivatsiyasini shakllantirishda muhim komponentlardir.

- Jamoaviy qo'llab-quvvatlash va guruh ichidagi ijtimoiy munosabatlar yoshlarni faol ishtirok etishga undaydi.
- Ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirish orqali yoshlar harbiy xizmatning ijtimoiy va milliy ahamiyatini tushunadi, o'z motivatsiyasini barqarorlashtiradi.

Bu yondashuvlar kompleks tarzda tatbiq etilganda yoshlarning harbiy xizmatga bo'lgan motivatsiyasini tizimli ravishda shakllantirishga imkon yaratadi.

XULOSA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yoshlarning harbiy xizmatga bo'lgan motivatsiyasini shakllantirish murakkab, tizimli va integratsiyalashgan yondashuvni talab qiladi. Ichki motivatsiya — shaxsiy qiziqish, ma'naviy-axloqiy qadriyatlar va kompetensiyani rivojlantirish istagi — hamda tashqi motivatsiya — ijtimoiy rag'batlar, mukofotlar va rahbarlik ta'siri — uyg'un ishlatilganda, yoshlarning harbiy xizmatga qiziqishi va faol ishtiroki sezilarli darajada oshadi. Guruhli mashg'ulotlar, psixologik treninglar, simulatsion vaziyatlar va interaktiv metodlar yoshlarning stressga chidamliligini oshirish, qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantirish va intizomiy me'yorlarga rioya qilish qobiliyatini mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, rahbarlik va murabbiylik yondashuvlari, jamoaviy qo'llab-quvvatlash hamda ma'naviy-axloqiy ta'sirlar motivatsiyani barqarorlashtirish va yoshlarni harbiy

muhitga muvaffaqiyatli adaptatsiyalashga xizmat qiladi. Umuman olganda, maqolada keltirilgan yondashuvlar yoshlarning harbiy xizmatga bo'lgan motivatsiyasini samarali shakllantirish, harbiy tayyorgarlik jarayonining natijadorligini oshirish va ularning ijtimoiy-psixologik barqarorligini mustahkamlashda ilmiy-uslubiy asos yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ivanov, A. *Psixologik motivatsiya va harbiy tayyorgarlik*. — Toshkent: Fan va Ta'lim, 2020.
2. Karimov, S. "Chaqiriqqacha yoshlarning harbiy xizmatga motivatsiyasini shakllantirish." *Harbiy pedagogika jurnali*, №3, 2021, 22–31-betlar.
3. Petrov, V. *Military Motivation: Psychological Principles and Training Methods*. — Moscow: Eksmo, 2019.
4. Johnson, R., & Smith, L. *Motivation in Military Training: Approaches and Techniques*. — New York: Springer, 2020.
5. Hasanov, M. *Pedagogik va psixologik texnologiyalar harbiy ta'limda*. — Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti, 2021.
6. Lee, H. "Social and Moral Influences on Military Motivation." *International Journal of Military Psychology*, Vol. 12, No. 2, 2020, pp. 105–118.
7. Tokhirov, O. *Psixodiagnostika va motivatsion tayyorgarlik*. — Toshkent: Yangi asr avlodi, 2022.
8. Rasulov, B. "Guruh mashg'ulotlari va motivatsiya mexanizmlari." *Pedagogika va psixologiya jurnali*, №4, 2021, 37–44-betlar.
9. Cresswell, M. *Psychological Competence and Motivation in Military Training*. — London: TechPress, 2018.